

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelős szerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként, szombaton

Előfizetési ára: egész évre 100 Lei,
fél évre 50 Lei, egyes szám 4 Lei.

Szerkesztőség: Salonta (Nagyszalonta)
Református lelkeszi hivatal, a hová a
lap szellemi részére vonatkozó min-
den közlemény küldendő. Kiadóhiva-
tal: Oradea-Mare (Nagyvárad) Ferdí-
nánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám
Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések
díja, reklamációk Konrád Géza címére
Nagyvárad, Ór-utca 1. sz. küldendők

1003—1923. sz.

Asembla Ríflí *Református Ríflí*

A kebelbeli egyházközségek nemes Presbytériumainak!

Kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Ur Jézus Krisztustól. [II. Kor. I. 2.]

Az apostol szavaival köszöntöm a kebelbeli egyházközségek nemes Presbytériumait, midőn elérkezett az idő, hogy végrehajtsák egyházkerületi közgyűlésünk 54—1923. számú határozatát, amely református iskoláink fenntartására elrendelte az egyetemes közgazgatási adót. Adóügyi bizottságunk elnöke az esperesi hivatalokhoz intézett körlevelében részletesen elősorolja azokat a teendőket, amelyek ez adózás életbeléptetésével gyülekezeteinkre várnak.

Kegyelem és békesség néktek, midőn e nagy, magyar református egyházunk és fajunk jövődjére kiható, korszakot alkotó feladat megvalósításához láttok! Tagadhatatlan, hogy nehéz feladat. De van-e közöttünk valaki, aki gyermekét ne szeretné és ne óhajtaná, hogy gyermekéből derék istenfélő ember váljék? Van-e közöttünk, aki midőn a jövődjére gondol, ne kérné Istent, hogy gyermeke egykor református egyházának, magyar fájának disze lehessen, akit ugyanazok a szent igazságok, eszmények, érzések töltenek el, amelyek éltették egyházunk tagjait a reformáció korától mind mostanig? Van-e valaki közöttünk, aki ne kérné Istent, hogy református egyházunk — mint négy-századon át — úgy a jövőben is forrása, éltetője, ápolója legyen a Jézus lelkétől megszentelt nemzeti műveltségnek, nemzeti erényeknek? Református egyházunk négyszáz év óta végzi magyar fajunk fiai között dicsőséges nevelői munkáját. Őseink nemcsak vérüket ontották vallásukért, hanem a gyermekek hitvallásos neveléséért is meghoztak minden áldozatot. Egyházunk küzdelmes korszakaiban minden templom mellett ott állott az iskola is, ha sokszor ugyanaz a szolga végezte is templomban és iskolában az áldott munkát és csepegtette felnőttek és iskolás gyermekek lelkébe Krisztus evangéliumát. Az utolsó évtizedekben mintha elfeledkeztünk volna arról a soha meg nem dönthető igazságról, hogy templom és iskola együtt, egymással karöltve, egymás munkáját kiegészítve felelhetnek meg áldásos hivatásuknak. A felettünk átviharzott, világot formáló idők azonban felnyitották szemeinket és megláttatták velünk, amit távoli országokból hozzánk látogatásunkra jövő hittestvéreink azonnal meglátnak és szemünkbe mondanak, hogy csak addig fogunk élni, ameddig hitvallásos iskoláinkat fenntartjuk; ha pedig azokat pusztulni hagyjuk, velők pusztulunk el mi magunk is.

Isten és ember előtt való szent kötelességünk azért, hogy hitvallásos iskoláinkat fenntartsuk; sőt ott, ahol néhány évtizeddel ezelőtt gyülekezeteink ezekről az ösöktől örökölt drága kincsekről meggondolatlanul lemondottak, ott is visszaállítsuk azokat, törvényekben és békekötésekben biztosított jogainknál fogva. Isten és ember előtt való szent kötelességünk, hogy egyházunk veteményes kertjeiben, iskoláinkban munkálkodó, édes gyermekeinket nevelő munkások megélhetéséről gondoskodjunk.

Erre szolgál az egyetemes közgazgatási adó.

Nem új teher ez. Legtöbb gyülekezeti századok óta viseli a tanítók részére kiszolgáltatott fizetésben; egyik-másik kis gyülekezetünk még az egyházkerületi közgyűlés által megállapított mértéknél is jóval magasabb mértékben viseli. Ezen a terhen

háboru előtt az államsegély könnyített. Háboru után azonban elmaradván az államsegély, a hitvallásos iskolák fenntartása teljesen egyházközségünkre nehezől megint, mindaddig, amíg hitünk és reménységünk szerint a román állam a békeszerződésben is biztosított jogaink kielégítése képen az államsegélyt újra folyósítani fogja.

Bibliai parancsolat: egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be Krisztus törvényét. [Gal. VI. 2.] Hitvallásos iskoláink fenntartásának terhéből mindnyájunknak ki kell vennünk osztályrészünket; kinek-kinek a neki adatott talentumok szerint. Egyházközségeink presbyteriumai tehát kivétel nélkül jó lelkiismerettel hajtsák végre felsőbb egyházi hatóságunk által hitvallásos iskoláink fenntartásának biztosítása céljából hozott reedetet; hittel, reménységgel, szeretettel felfegyverkezve, akadályt nem ismerve valósítsák meg. Csak egy akadály lehet: az önzés, a pénznek rút szerelme, amely minden bűnnek gyökere. [1. Tím. VI. 10.] Imádkozzatok, kedves Atyámfiai, hogy a jótéteményben meg ne restüljete, mert a maga idejében aratunk, ha el nem lankadunk. [Gal. VI. 9.]

Templomaink némelyikében ott látható a keblét feltépő pusztai pelikán alakja, [CII. zsoltár 7. v.] amelyről a hagyomány azt tartja, hogy éhség idején keble meleg vérével táplálta fiait, e képen igyekezett önfeláldozó szeretettel életben tartani azokat.

Református egyházunk gyermekei a hitvallásos iskolák s azoknak az iskoláknak munkásai, tanítói, tanárai, tanulói. A dicsőséges mulhoz méltó áldozatkészséggel biztosítsuk iskoláink életét, tanítóink, tanáraink megélhetését, gyermekeinknek, jövedők édes zálogainak, magyar református szellemben nevelését, hogy sirhalmaink felett a késő utókor ne átkot dörögjön, de áldást mondjon emlékünkre.

Az Ur Jézus Krisztusnak kegyelme és az Istennek szeretete és a Szent Léleknek közössége legyen mindnyájotokkal. [II. Kor. XIII. 13.]

Atyafiságos szeretettel vagyok
Nagyvárad, 1923. augusztus 22-én.

Csernák Béla,

egyházkerületi főjegyző.

A felekezeti iskoláról.

(Folytatás és vége.)

Az anyaszentegyház iskolái szültek és neveltek hitvallókat, vértanukat azokból kerültek ki az egyház erős hitű bajnokai.

Origenes, egy 12 éves fiú, ki az apostoli korszak után 80 esztendővel élt, midőn a Severus pogány császár alatti üldözések idején az ő atyját is a keresztyén vallásért üldözték és halálra ítélték, ő is kész volt vértanui halált szenvedni, atyjával együtt. De hogy hazulról el ne mehessen, az anyja eldugta minden ruháját; így nem mehetén atyjához, levelet irt neki, melyben állhatatoságra kérte, ezt mondván: „Megtartóztasd magadat édesatyám, vallásunk megtagadásától.” Tizenkét kárhágó gyermeket az áriánusok elszakasztván szüleiktől, semmiféle kínzással vallásuk megtagadására rá nem vehették, sőt azok bosszúságára a gyermekek énekeltek, imádkoztak, Istent dicsőítették, kiket úgy tartott a kárhágó gyülekezet, mint 12 kis apostolt. Sokan voltak olyan gyermekek, kik az őket hóhérlóknak ezt kiáltották: „Keresztyének vagyunk!” Egy Dionysia nevű asszony az ő egyetlen fiát, látván, hogy a büntetéstől megijedt, így buzdította a vértanui halálra: Édes fiam! Emlékezzél meg, hogy mi a Szent-

háromság nevében, a közönséges keresztyén anyaszentegyházban kereszteltettünk meg, el ne vesszessük a mi idvességünknek öltözetét. Történt ez Krisztus Urunk születése után 484 ik esztendőben. Ezek a gyermekek, atyák, anyák

keresztyén felekezeti, az anyaszentegyház szolgálatában álló iskolákban neveltettek, tanítattak. Krisztus Urunk és anyaszentegyháza hamarabb ölelték kebelökre a kis gyermekeket, mint sem az iskolákra gondolt volna. A magyar törvényhozás is, husz év híján ezer esztendő múlva gondolt állami iskola létesítésére. Ne gondolja senki, hogy mikor a Krisztus ítélőszéke elé állunk,

tantárgyakból kérdezz, hanem azt kérdezi, mint az evangyéliomi ifjútól kérdezte: Tudod a parancsolatokat? Ne ölj, ne orozz, ne mondj hamis tanubizonyságot, ne paráználkodjál; tiszteld atyádat és anyádat és szeresd felebarátodat, mint te-magadat. Ezeket a parancsolatokat kellene jól megtanulni és követni. Jelenések könyve 15. r. 3 ik versében ezt olvassuk: „És éneklék vala Mózesnek, az Isten szolgájának énekét és a bárányak énekét, ezekre kell megtanítani a gyermekeket, hogy ne szégyeljük magokat, ha ezt nem tudják. Ezt pedig nem tanulják, a heti egy vagy két órai vallástanításnál nem jut erre idő. A vallás az éltető szabad levegő,

mely a többi tantárgyakra is jótékonyan hat. A vallástudományt az énekléssel együtt minden nap kell tanítani az iskolában, ez pedig csak felekezeti iskolában történhetik. Az állami iskolai egy vagy heti két órai vallásitanítása olyan, mintha a lakoszoba ablakát hetenként csak kétszer nyitnánk ki, hogy egy kis friss levegő menjen a szobába. Egyébkor csukva vannak az ablakok.

Ami pedig az erdélyi iskolai dolgokat illeti, azoknak megvilágítására álljon itt egy nemrég korán elhunyt ifjú lelkész társ levele: „Nagytsz-teletű Lelkész ur! A „Szabad Egyház” folyó évi 1—3. számának hozzám való megküldését köszönettel vettem. Végtelenül örülök, hogy a „Szabad Egyház” az egyház talaján működő iskolának volt a hive jobb időkben is és az most is. Fiatalságom mellett is régi ideálom a felekezeti iskola. Jó támogatóm lesz — úgy vélem — a „Szabad Egyház” az én újonnan szervezett református iskolámért vivandó küzdelmemben. Várom is benne az ilyen irányú cikkeket. Nagysajó, 1922. X./10. Atyafiságos tisztelettel: Kovács Ferenc, ref. lelkész.”

Szapáryfalva.

Rác Károly

református rendes lelképásztor,
56 év óta
a Jézus Krisztus méltatlan szolgája.

Iskola.

Az iskola körül folyó vitával kapcsolatban több levelet és megjegyzést kaptunk, melyek közül egy párat érdemesnek tartunk nyilvánosságra hozni. Egyik lelkész társunk, ki vegyes nemzetiségű vidéken él, a többek közt ezt írja: „Nagyon kedvelemmel érintett itt bennünket a „Kinos őszinteség” c. cikk. Ha súlyosak is terheink, akkor is könnyűek és gyönyörűségek

Szabolcska Mihály pedig, ki távolléte miatt nem olvashatta a vitázó cikkeket s csak más úgyben küldött levelünkből értesült róla, ezelőtt egy hónappal így írt: „Arról, hogy legyen-e mindenütt saját iskolánk, ahol csak templomunk van: reményem, nem indulhatott köztünk disputa? Ez a jövőnk és életünk dolga. Sőt így vagyunk felsőbb tagozatu iskoláinkkal is.

Végül álljon itt a szlovenszkóiak lévai zsinatáról szóló tudósítás következő része: „A VI. tc., mely az iskolaügyről szól, nagy körültekintést igényelt. Hiszen az egyház jövőjéről volt itt szó! A zsinat fölöttelenül rágaszkodott iskoláinak megtartásához, abban a magyar nyelvnek használatához. Sőt, az eddig állami, vagy községi kézbe átengedett iskolák esetleges visszavételének lehetőségét is törvényileg kívánja biztosítani.”

Azt hisszük, ezekhez nem szükséges semmit hozzátennünk.

Új könyvkereskedés. Hézagpótló és különösen vidéki iskoláink által rég nélkülözött tankönyvraktárt és írószernagykereskedést rendez be az iskolai idényre lapunk kiadója, Béres Károly nagyváradi könyvnyomdatulajdonos, kit Egyházkerületünk tavaszi közgyűlése a vallástani kézikönyvek kiadásával és főbizományosságával bizott meg. Iskoláink itt az összes tankönyveket, hittankönyveket, írószereket, füzeteket, szóval mindenféle iskolai cikkeket a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett a legjutányosabb napi áron szereztetik be. — Ezen új vállalkozást melegen ajánljuk az illetékesek szíves figyelmébe.

Egyházi hírek

Iskoláink sorsa. Idestova itt van az iskolai év kezdete és még sincs semmi döntés iskoláink ügyében. Annyi azonban mégis történt, hogy a régen ígért iskolai értekezletet a vezérfelügyelővel megkezdették, de a második napon félbeszakították, mivel a vezérfelügyelőt a miniszter Bukarestbe hívta. — Ugyanekkor a zilahi ősi református Wesselényi és a szászvárosi Kün-kollegium nyilvánossági jogát a miniszterium megvonta. Hir szerint azon a címen, hogy az intézetek mai épülete államsegéllyel épült és így a kormány jogot tart rá, mivel állítólag az állami gimnáziumok céljaira akarja felhasználni.

Az agrárreform végrehajtása. Akár állandó rovatot nyithatnánk ezen a címen, annyi napról-napra a bennünket érintő ítélet. Ismét idejegyzünk néhányat. A biharpüspöki-i egyház századok óta négy tanítói állást tart fenn. Az agrártörvény szerint minden tanító javadalmára 16 hold föld szakítandó ki. Az agrár-bizottság azonban csak a két férfi-tanítónak szabott ki földet azzal az indoklással, hogy a nő-tanítók ugysem volnának képesek azt megművelni. Az agrár-bizottság talán azt hiszi, hogy a férfi-tanító saját maga szánt-vet és így a nőket megakarja kimélni ettől a robottól. A református magyar tanítónők megköszönik ezt a kiméletet. — Kisnyégerfalván és Tenkeszép-lakon a századok óta fennálló magyar ref. egyházak 7—5 kat. földjét viszont ugyanekkor kisajátították azon az okon, mert az egyházaknak nincs 300 lélekszáma és csak lelkész tanítói állásokat tartanak fenn! Tehát a lelkész tanítónak nincs szüksége földre. Értjük: legyen lehetetlen még a lelkész tanítói állások fenn-tartása is. — Bihardiószegen 7 tanerős református iskolának tanítói-javadalom címén összesen 16, azaz tizenhat hold földet adtak, azzal a megokolással, hogy a törvény minden iskolánál tanítói javadalom címén maximum 16 hold földet ír elő. A diószegi egyház csak egy iskolát tart fenn: jár neki maximum 16 hold. Ezen osztozzék 7 tanító! Ez is földreform! — Biharon is csak 2 tanító javadalmi földjét hagyták meg, a másik kettőt azon az okon zárták ki, mivel az egyház ingatlanai között nincs több föld tanítói javadalom címén telekkönyvezve és a bizottságtól azt nem lehet

kivánni, hogy ő te'ekkönyvezzon tanítói javadalmi földet a reformátusoknak. — Ugyancsak Biharon a ref. és róm. kath. iskola részére együttesen hagytak 5 hold iskolakertet, holott a törvény azt minden iskolának külön írja elő.

Harangavatás. Az ágyai egyház június 3-án avatta fel másfél mázsás új harangját egyszerű keretek között, de bensőséggel. Délelőtt alkalmi istentisztelet volt s utána a harang felszentelése következett. Mindkettőt a helybeli lelkész Fogarassy Bálint végezte. Délután az iskolás gyermekek, este a felnőttek tartottak ünnepélyt, mely szépen jövedelmezett a harang alapjára.

Hirdetési díjak beküldése. A tanítói pályázat hirdetési díjakkal igen sok egyház több mint 2000 Leit meghaladó összeggel van hátralékban. A kiadót hivatal sürgetésére választ sem kapunk. — Ezuttal ismételve felkérjük a hátralékosokat, hogy sürgősen intézkedjenek, mert a nyomdát fizetni kell. — Ha a hátralékokat 15 nap alatt meg nem kapjuk, más esz-közkhöz kell fordulnunk, s kénytelenek leszünk a hirdetési díjak előlegezését kérni, ami költségtöbbletet és késedelmet fog okozni.

Harangavatás Tenkén. E hó 19-én avatta fel a tenkei gyülekezet két új harangját, lelkes és bensőséges ünnep keretében. Részt vettek és közreműködtek a szalontai lelkési kör tagjai közül ötön, továbbá a közellevő gyülekezetekből a hívek is többen. Délelőtt alkalmi istentiszteletet tartottak, melyet Böszörményi Lajos esperes buzgó imádsága nyitott meg s utána Arday Aladár gyantai lelkész tartott Fil. 4. r. 13. v. alapján mélyen járó prédikációt a Krisztus megtartó erejéről. Istentisztelet után a templom előtt történt meg a harangok felavatása, melyet Bugyi János erdőgyaraki lelkész végzett szívhöz szóló beszéddel és szívből fakadó imádsággal. A helybeli énekkar Németi I. helybeli tanító alkalmi énekét adta elő, mely után megtörtént a harangok feltétele. Délután ismét ünnepélyesebb istentiszteletre az új harangok hívták szép erőteljes és összhangzó hangjukkal a híveket. Az ízt Szűcs Antal mezőbajji lelkész hirdette Csel. 20. r. 28. alapján közvetlenül és hatásosan. Utána Kertész Lajos nagyszalontai tanító énekelte el az új énekeskönyv egyik énekét kellemes érces hangjával, majd Debreczeni István nagyszalontai lelkész beszélt a krisztusi lélek szükségességéről. Végül Kassay Béla tenkei lelkész ismertette a harang beszerzésének történetét, megköszönve a hívek adományát és áhítatos imádságban mondván hálát Isten segédelméért. A délelőtti harangfelavatás után a lelkészek megjelentek a presbyterium körében, hol az esperes buzdító szavakat intézett hozzájuk. A délutáni istentisztelet után pedig bensőséges lelkési értekezletet tartottak. — Végül meg kell említenünk, hogy a beszerzésre begyűlt adományok jelentékeny részét Amerikában élő tenkei reformátusok adakozták, kiktől az egyik gyűjtés eredménye, éppen az ünnepség napján érkezett meg.

Értesítés. A vallástani kézikönyvek most vannak sajtó alatt és szeptember első napjain lesznek szállíthatók. — Azon több felől érkezett óhajnak, hogy

„tiszteletpéldány“-t küldjek, nem tehetek eleget, mivel a könyvek a Kerület tulajdonát képezik s azokkal számolnom kell. *Béres Károly.*

Hivatalos rész.

345 – 1923. szám.

Nagyistizteletü Esperes Ur!

Az egyházkerületi közgyűlés 54—1923. sz. határozatával a tanítói és tanári fizetések s ezzel kapcsolatosan természetesen a kulturadó megállapítása végett kiküldött bizottság határozata folytán a következőket van szerencsém a bölcs vezetése alatt álló egyházközségekkel való sürgős rendelkezés céljából közölni:

1. A bizottság mindenekelőtt megállapította, hogy a kulturadó alól egyetlen egyházközség, tehát azok sem menthetők fel, amelyek ez idő szerint ref. hitfelekezeti iskolát nem tartanak fenn, mert az egyetemes nagy cél feltétlenül megköveteli, hogy attól egyetlen református ember se tagadjon meg áldozatkészségét. Mivel pedig egyházunk és magyarságunk minden kérdésen és vitán felül álló nagy érkei egyenesen parancsolják, hogy iskoláinkat nemcsak azokban az egyházközségekben tartsuk meg, ahol azok ma is működésben vannak, de ott is, ahol azokat államivá tették, vagy a legutóbbi esztendő sulyos anyagi viszonyai között nem működhettek, a presbitériumok azért haladéktalanul felhivandók, hogy a megszüntetett felekezeti iskolák visszaállítását, illetőleg a betöltetlenül maradt tanítói állásokon a megfelelő tanterv alkalmazása iránt a szükséges lépéseket tegyék meg. Amennyiben pedig már erre a tanévre az állami iskolák mellett a hitfelekezeti iskola visszaállítható nem volna, ott a kántori teendő elvégzése, továbbá a vallástanítással járó kiadások, ha folyó évre költségvetéssel megállapítva nem volna, a presbitériumok által pótköltségvetéssel állapíttassanak meg, a felettes egyházhatóság hagyja jóvá, s a vonatkozó határozatokat, valamint az esperesi végzést az egyházkerületi bizottság elnökéhez terjesszék be, hogy azokat a kiadásokat a felülvizsgálat után a kulturadó javára elszámolni lehessen.

2. Tanügyi fontos érdekek szükségessé teszik, hogy az 1923. szeptember 1-től 1924. augusztus 31-ig terjedő évre megállapított kulturadó előállításáról minden egyházközség haladéktalanul gondoskodjék s azt negyedéves részletekben az egyházkerületi központi pénztárba, a bizottság elnöke címén sürgetés, vagy felhívás nélkül küldje be. Arra tekintettel azonban, hogy a kezdet nehézségei a pontos beszolgáltatás útjába előre nem látható akadályokat gördíthetnek, a presbitériumokat utasítani méltóztatnék, hogy a megállapított és esedékessé vált fizetéseket saját pénztárukból előlegezzék s az előlegezett összeget majd a beszédett kulturadóból tartsák vissza, mely esetben az előlegezés a tanító, vagy tanítók lelkész által láttamozott nyugtájával igazolandó, ha t. i. az eképen teljesített kifizetés túlhaladná az egyházközség által biztosított és az egyházi főhatóság részéről is elfogadott járandóságot.

3. Ami a tanítói fizetések megállapítását illeti, mindenekelőtt jelezni kell, hogy a megtett számítások után a szükséglet nagyságára és a kulturadó korlátoltságára tekintettel, a bizottság arra az állás-

pontra helyezkedett kényszerűségből, hogy a tanítói és kántori fizetéseket nem különbözteti meg, hanem a kettőt még ott is összefogta, hol a díjlevélileg szét választva volt. A kántortanítóknál csak a stólat nem vette figyelembe, hanem az összjövedelmet e nélkül tekintette irányadónak arra nézve, hogy az állás központi kiegészítést igényel-e vagy nem. A tanítói fizetés minimumát 12,000 Leiben állapította meg, melynél kevesebb sehol sem lehet. Ha a helyi szolgáltatás azt nem éri el, akkor a központi pénztárból egészítendő ki. Abban az esetben, ha a javadalom egyházmegyei értékelése annál magasabb, úgy az 54—1923. számú fentebb hivatott határozata szerint a javadalma annak tovább is élvezetében marad. Kimondotta a bizottság továbbá, hogy a 12,000 Leies alapfizetést 5 ízben ismétlődő 1000—1000 Leies év-ötödös korpótlékkal szociális szempontból javítani kívánja. Ha a kántori és tanítói fizetés együtt a 12,000 Leinél magasabb, korpótlék tekintetéből ezt az összeget annyiban állapítja meg kiegészítendőnek, amennyiben ez a korpótlékemelkedést részben vagy egészben nem fedezné. Mivel a 20 Leies kulturadóban a drágasági és családi pótlékok fedezetet nem találnak, a további döntést idevonatkozólag a bizottság az egyházkerület közgyűlésnek tartotta fenn, ugyszintén a lakbér mérvét illetőleg, melyet azonban olyannak tekint, amely a kulturadóból teltétlenül megadandó. Ennek kapcsán kerem, méltóztassék a tanító urakat felhívni, hogy korpótlék jogosultságukat igazoló okmányaikat a rendes tanítói szolgálat kezdőpontjával és az egyházi szolgálat folytonosságának igazolásával az esperesi hivatalnál haladéktalanul mutassák be, amely esperesi megerősítés után összegyűjtve a bizottság elnökéhez terjesztendő Ott, ahol a tanító több egyházban szolgált, az illetékes esperesek által megerősített bizonyítványok mutatandók be. Az állami vagy községi iskolákban eltöltött tanítói éveket korpótlék szempontjából, az anyagi megkötöttség miatt figyelembe venni nem lehet, még ha bizonyos méltánytalanságot mutat is ez az eljárás. De abban az esetben, ha valamelyik tanító állami vagy községi iskolai szolgálatát megelőzőleg hitfelekezeti iskolánknál működött, az itt eltöltött rendes tanítói évek figyelembe veendők.

Minthogy a % alatt csatolt díjlevelek értékelesét a bizottság revideálandónak tartja, az érdekelt presbiteriumoknak a való érték megállapítása végett kiadni s aztán becses véleményével ellátva visszajuttatni sziveskedjék. Ezt mielőbb kérem, mert addig az egyházközségek beszolgáltatandó kulturadójának összegét végleg megállapítani nem lehet.

4. Az egyházközségek tájékoztatása végett % alatt ide zárom a kulturadó összegére vonatkozó kimutatást, ismétlem és hangsúlyozván, hogy a díjlevél-érték revidiálást igénylő egyházközségekben kiigazításnak van helye. A kulturadónál az egyházkerületi határozat értelmében az 1910. évi népszámlálás az alap. A bizottság azonban csak az anyaegyházközségek lélekszámát vette figyelembe, a szórványokat azonban elhagyta abból az okból, mert azok csak indokolatlan terhet képeznének. A kulturadó terhére nem számította be továbbá a tanítói járandóságnak azt a részét, melyet földingatlan, vagy alapítványi tőke biztosít, mert ez voltaképen nem gyülekezeti teher. A földjavadalma azonban ott, ahol az egyházközség saját pénzen vásárolta a javadalmi földet és a vételárat még ma is fizetik annyiban figyelembeveendőnek itéli,

amennyiben a kamat viszatérítést igényel a kulturadóból.

Önmagától érthető, hogy a kulturadóból csak annyit kötelesek az egyházközségek a központi pénztárba befizetni, amennyit a helyi kulturkiadásokra bizottságilag elfogadott fizetés föl nem emészt. — De a többlet beszolgáltatásáért mindenik presbitérium törvényes felelősséggel tartozik, az esetleges mulasztásért fegyelmi eljárás alá vonható.

A 4. pont alatti kimutatást csak a díjlevelek visszaadása és korpótlékok megállapítása után küldhetem meg.

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad, 1923 augusztus 21.

Sulyok,
bizottsági elnök.

940—1923. szám.

A kebelbeli református egyházak nagytiszteletű lelkészi hivatalának.

Az erdélyi református egyházkerület igazgatótanácsának 5936—1923. sz. átirata alapján tisztelettel értesitem a kebelbeli lelkészi hivatalokat, hogy az erdélyi parochiális könyvtár második és harmadik köteteként megjelent dr. Makkai Sándor: „A vallás az emberiség életében” és „A vallás lényege” című munkája, mely könyvet a mi egyházközseink is megkaphatnak, ha 1922. és 23. évekre 60—60 Leit, összesen 120 Lei parochiális könyvtárdíjat nagytiszteletű Kilyén Sándor irodavezető ur címére: Kolozsvár, Bratianu-utca 51. szám, beküldenek.

Lelkészársaimat megfelelő intézkedésre kérem.

Atyafiságos szeretettel

Nagyvárad, 1923 augusztus 23.

Csernák Béla,
egyházkerületi főjegyző.

A kebelbeli református egyházak nagytiszteletű lelkészi hivatalainak.

Az utóbbi időben többször megtörtént, hogy a lelkészársak levél- és pénzküldeményeiknél csupán a román községnévet használták, ezt irván az utalvány szelvényére, ami által az irodai kezelést nagyon megnehezítették, mert betűrendes névmutató hiányában nagyon nehéz megállapítani a feladó egyházközség nevét, annál inkább, mert egyes községeknek ma is több román név van használatban, van olyan község, ahol más nevet használ a posta, más nevet a vasút és ismét mást a politikai község. Épen azért kérem, hogy a püspöki hivatal címére postára adott levelek-nél, pénztalványoknál a román név mellett méltóztassanak a magyar elnevezést is közölni, mert a hivatalban csak két ember végzi az összes teendőket s nem érünk rá, hogy huzamosabb időt töltsünk el annak kutatásával, hogy melyik egyházközség a feladó.

Nagyvárad, 1923 augusztus 22.

Konrád Géza,
titkár.

Pályázat.

A nagyzeréndi ref. egyház presbiteriuma pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonuló kántortanítójának a katonai szolgálat tartama alatti (1 esetleg 2 évi) helyettesítésére.

Javadam: Természetbeni lakáson és egyházkerület által megállapított stólán (2600 lélek után) kívül megegyezés szerint.

Kötelesség: III—VI. fiu osztály tanítása, istentiszteleteken az éneklés, vezetése orgonával, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés s egyházi jegyzői teendők végzése.

Kellően felszerelt kérvények szeptember 20-ig a nagyzeréni lelkési hivatalhoz küldendők.

Az állás 1923 október 1-én elfoglalandó.

Nagyzerénd, (Arad-m.) 1923 augusztus 19-én.

Presbyterium.

Pályázat.

A gencsi református egyházközség az üresedésben lévő II-ik tanítói, illetve tanítónői állásra következő feltételek mellett pályázatot hirdet:

Fizetés: 1. Természetbeni lakás, mely áll kettő padlózott szobából, konyhából, kamarából és kertből. 2. Államsegély elnyeréséig évi 12,000, az tizenkettőezer Lei. 3. 1, azaz egy 8l tűzifa.

Kötelesség: Az I—II-ik vegyes, illetve az iskolaszék által reá bízott osztályok vezetése és az összes leány növendékeknek kézimunkára való tanítása.

Kellően felszerelt kérvények szeptember 1-ig a gencsi lelkési hivatalhoz küldendők. A választás szeptember 2-án lesz; az állás választás után azonnal elfoglalandó

Ghenciu—Gencs. (U p. Carei-Mari) 1923. aug. 12.

Egyháztanács.

Pályázati hirdetés.

Az érkeserői református egyház pályázatot hirdet a helyettes kántortanítói állásra.

Javadam egy évre: Lakás természetben szép kerttel. 1500 Lei készpénz. 10 kat. hold 1438 □ föld. 6 köböl gabona. Minden iskolás gyermek után egy véka szemestengeri. Az iskolakötelesek száma 45—60. Egy vékás kenderföld. 3 hold legelő hasznélvezete. Stóla az egyházkerület legujabb megállapítása szerint.

Az ismétli iskolások tanításáért 200 L. a községtől.

Kötelessége: I—VI. o. fiugyermekek tanítása. Kántori teendők végzése. Akadályoztatás esetén a lelkész helyettesítése. Ismétli iskolások tanítása. Énekkar szervezése, egyházi jegyzői teendők elvégzése.

Pályázati határidő szeptember 15. Kellően felszerelt kérvények a lelkési hivatalhoz küldendők.

Kereskedelmi iskolai tanári és románnyelvi képesítéssel bíró tanerőket keres a satumarei ref. felsőleány- és kereskedelmi iskola szeptember 3-ára. Igazgatóság.

BÉRES KÁROLY

könyvnyomda, papírraktár, könyv- és írószerkereskedés

a „Királyhágómelléki Református Egyházkerület“ vallástani kézikönyveinek kiadója és főbizománya

Oradea-Mare—Nagyvárad,

Ferdinánd király körút (Rákóczi-út) 14. szám.

Nagytitiszteletű Esperes, Iskolaszéki Elnök, Igazgató és Tanító urak figyelmébe!

Van szerencsém szíves tudomására hozni, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Főtitiszteletű és Méltóságos közgyűlése f. évi ápr. 11-én kelt 57. sz. határozatával a Kerület tulajdonát képező

Vallástani kézikönyvek kiadásával és főbizományosságával megbízott.

Az elemi népiskolák II. oszt. számára: **Zöld Mihály** ref. lelkész (Végvár) „**A református gyermek első valláskönyve**“; a III—IV. oszt. részére: **Nagy Vilmos** ref. tanítónőképző-intézeti igazgató „**Református vallástani kézikönyve**“ c. könyvek kerülnek kiadásra és az Egyházkerület határozata értelmében szeptembertől kezdve csak ezek a kézikönyvek használhatók és más kézikönyvekkel nem helyettesíthetők.

Midőn ezen körülményre bátorodom felhívni szíves figyelmét, tisztelettel tudatom, hogy a már több mint másfél évtizede fennálló könyvnyomdám, egyházi- és iskolai nyomtatványraktáramat ez alkalomból

könyvkereskedéssel

bővítettem ki s így módomban áll nemcsak az Egyházkerület által tanításra elrendelt Vallástani kézikönyveket, hanem mindenféle, az iskolákban használandó

tanekönyveket, új zsoltárokat, térképeket, címe-reket, írkákat, füzeteket, mindenféle fekete és színes íróokat, krétákat, szlovacsokat, töröl-gummikat, tollszárazakat, legjobb minőségű toll-hegyeket, tintákat, palatáblákat, palaoesszőket s.b. s.b. a legolcsóbb napi áron szállítani.

Iskoláknak, ha egyszerre rendelik meg a tanulóknak szükséges könyveket és írószereket, engedményt nyújtok. Midőn eddigi szíves pártfogását hálásan köszönöm meg, kérem szíves jóindulatát új vállalatom iránt is fenntartani. Nb. megbízásait kérve, legszolidabb, pontos kiszolgálásomról előre is biztosítva, vagyok, hittestvéri tisztelettel

BÉRES KÁROLY

Bibliák és újtestamentumok, énekeskönyvek,

kottás halleluják, bibliai képes albumok, bibliai mondásos fali képek, levélpapírok és levelező lapok, továbbá mindenféle vallásos, építő könyv, irat és traktátus legjutányosabb forrása egész Románia területén az

EVANGÉLIUMI MISSIÓ IRATTERJESZTÉSE, CLUJ—KOLOZSVÁR
Trefort-utca 13-ik szám, földszint.

Béres Károly könyvnyomdája Oradea-Mare — Nagyvárad.

Királyhágómelléki Református Egyházkerület Levéltára